מסורת השרס

פגינא. ממתניתין נמי שמעינן דהאי שיעורו מדתני בשאר משקין רביעית שמעינן מינה דלין הולאה במשקה הרלוי לשתייה בפחות מרביעית הלכך על כרחיך כי שיערו ביין כדי מזיגת כוס של ברכה שיעור הרלויה לשתייה רביעית נקט והייט רובע רביעית דכי יסיב על חד תלת מיל כדרך המזיגות תורה אור

תנינא המוציא יין כדי מזיגת כוס ותני עלה כדי מזיגת כוס יפה וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית ורבא לטעמיה *דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא אמר אביי שתי תשובות בדבר חדא דתנן והמזיג שני חלקי מים ואחד יין מן היין השירוני יין השירוני לחוד דרפי א"נ התם משום חזותא אבל למעבא בעי טפי ודקאמרת מים בכד ומצטרפין, לענין שבת מידי דחשיב בעינן והא נמי הא חשיב. תנא *ערב בבזית דברי רבי נתן אמר רב יוסף: רבי נתן ורבי יוסי ברבי יהודה אמרו דבר אחד רבי נתן הא דאמרן ורבי יוסי ברבי יהודה *דתניא רבי יהודה אומר *ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב"ה: דם נבלה ב"ש [*] מטהרין וב"ה מטמאין, א"ר יוסי ברבי יהודה אף כשטמאו ב"ה לא טמאו אלא ברם שיש בו רביעית הואיל ויבול לקרוש ולעמוד על כזית אמר אביי: דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי נתן הלא דבעי רביעית אלא ביין דקליש אבל בדם דסמיך כזית לא בעי רביעית אי נמי עד כאן לא קאמר רבי יוסי בר' יהודה התם דכזית סגי ליה ברביעי אלא בדם דסמיך אבל יין דקליש כזית היי יותר מרביעית וכי מפיק פחות מכזית ליחייב: אבעיא להו כדי גמיעה: אר"ח נחמן בר יצחק הגמיאני נא מעט מים מכדך אבעי להו כדי גמיאה-או-כדי גמיעה? אר"ח נחמן בר יצחק הגמיאני נא מעט מים מכדך אבעי להו

גרסינן

כדמשמע בערבי פסחים (דף קח:) דתמר רב יהודה אמר שמואל ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי מזיגת כוס יפה מיתיבי ד' כוסות הללו צריך שיהא בהם כדי רביעית אחדי ואחדי חד שיעורא הוא כדי מזיגת כוס יפה לכל אחד ואחד הייט כדי רביעית משמע דרביעית דבריה הייט לכל חד וחד כוסות הוי לכל חד רובע רביעית שהוא מזיגת כוס יפה והא דקתני התם בסיפא דבריה לאחד מי ואחד מזוג ה"פ לאחד יפה אחד אותו רובע רביעית כמו שהוא מי ואחד ימזגו ויפה ומיהו קשה לר"י דבמשנה תמוה קתני אמר ר' נתן הכא דכזית בני רביעי' כו' משמע דסבירא ליה לתני דכוס של ברכה בני רביעית יין מי ולפי מה שפירש בקונטרס בסמוך דביין קרוש בני רביעית משום דאיתו רלוי למזיגת כוס מצינן למימר דלעולם סבר לתני דתני מזוג לא בני רביעית אבל קשה לר"י לפי' הקונטרס דלי כזית יבש לא חזי למזיגה למה תשוב מטעם שהיה בו רביעית מתחלה מאי שנא מגרונגרת שלמקה דריש המגיעי (לקמן נא:) ונראה לר"י דרב יוסף ולתני סבירא להו דכוס של ברכה בני רביעית יין מי כדמשמע בסמוך וברייתא דערבי פסחים דקתני שיהא בהן כדי רביעית הייט לכל אחד ומה שהקשה בתוספות דלא נמנה בדרבנן לומר דחשיב בכדי שראוי למזוג ולעמוד על רביעית והא דלא תנא בהדיא המוציא יין מי ברביעית משום דניחא ליה למיתנא כדי מזיגת כוס דמשום הכא דמשום הכא טעמיה דראוי להלכתו לכוס של ברכה הוא דמיחייב בהולאה רביעית אבל אי מיפסל מכוס של ברכה על ידי פגימה לו שנגע בו נכרי לא מיחייב ברביעית משום דראוי לשתייה ישראל או נכרי משום דלא מלגנעי ליה כשיעור זומר כולי האי הוליא ולא חזי אלא ע"י מזיגה וכשיש תקון ולא חשיב כשאר משקין שראויין בלא מיס ולגיבול מיס נמי לא מלגנעי ליה כמו קלף דלא חשיב כשאר מוכסין אע"פ שמשוב יומר מגייר המקשה (חולין נב:) וברים סנהדרין (דף ד:) לרביעית דם מה דמטמא בהאל חיפוק ליה דהוי כשאר משום שיכול לקרוש ואומר ר"י דגבי מה בני קרא לרביעית דם משום דברים דם הנדה (נדה נה:) אמרינן דכטומאה מה בעינן אין גזמו מחליף דומיא דעצם ואפילו בשר הוא מהרגין אי לאו דאין גזמו מחליף דנעשה במקומו לגלגל ודם גזמו מחליף הוא ועוד י"ל דהאי תנא דהכא לא ממעט דם נבלות משום שיכול לקרוש אלא אים ליה שום דרשה דדם נבלות טמא והאי מטמא שיכול לקרוש אלא בפחות שאין יש בו שיעור בשר אבל בלאו קרא מודו כ"ע דלא הוי כשאר ולהכי איכא תנא בפרק המצחות והנכסים [מנחות קג: וע"ש קדי ד"ה הואיל] דאמר שהעידו על דם נבלות שהוא טהור וכן משמע בכל מקום דדם לא הוי בכלל בשר נבלה דבפרק כל שעה (פסחים ל' כב.) מפיק לגיד וחלב מותר בהנאה משום דכשהותר' נבלה היא וחלבה הותרו וכי פריך הכא והרי דם כו' לא משני כשהותרה נבלה היא ודמה הותרה ובמעילה (דף יז:) נמי בפרק קדשי מזבח מפיק דם הארן מחה לכם הממא משום דלא הוא בכלל שרץ:

דרבי

אם מתניא ממנו כזית חייב. אמר רב יוסף ר' נתן ור' יוסי ב"ר יהודה אמרי דבר אחד. ר' יוסי ב"ר יהודה מאי היא. דתניא ר' יהודה אומר ששה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. דם הנבילות ב"ש מטהרין. וב"ה מטמאין. אמר ר' יוסי ב"ר יהודה אף כשטמאו ב"ה לא טימאו אלא בדם שיש בו רביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית. דקאמר רב יוסף דקאמר ר' נתן דכזית יין יבש לא הוי אלא מרביעית ורביעית יין לכשיקרוש יהא בו כזית. ואתיא דר"נ כר' שמעון. וכגי א"י מתנו בהדי' [גירסת נפיקין ה"ל] רבנן דקסרין ר' יוסי ב"ר אבין בש"ר יוחנן אתיא הד' נתן כר' שמעון שסתם ורביעית דם לכשיקרוש יהא בו כזית וכפשטו של דברים. והא מילתא מיפרשא בגמ' דתמנעות ותנסכין. ואי' רב ביבי אריב"ל מעשה בפרה שבת בית רבי עדרות לאורחות מלך והיו עולי רגלים בוקעין עד רבובותיהן בדם ולא אמרו לתן דבר. אישתיק. ומאן דשרית לדם בגילות סבר הדם משקה ניהו ולאו נבילה הוא. ומאן דאסרינן עלה מאי הוי עלה. אמר רב יוסף מוריאנא דבי נשיאה מני ר' יהודה שאורי לתו כשמעתיה דב"ה ממאן. ואי' ר' יוסי ב"ר יהודה כשמטאו ב"ה לא טימאו אלא ברביעית הואיל ויכולה לקרוש ולעמוד על כזית. א"ל אבוי לרב יוסף אמאי תימא דר' נתן ור' יוסי ב"ר יהודה אמרו דבר אחד. דילמא עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא דכזית יין מרביעית יין אלא ביין דקליש שאם תקרש רביעית יהא

*) כלשון מנומנם ומלמה דנ"ל אלא מלא דשמה לגמרא שכבר אמרינו מכבר אמרינו דמה מזיגת כוס יפה מיינן עניין וסי'.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה כ:

ב [א] מיי' פ"ח מהלכות שבת מ"ה הלכה ד:

[ופ"ע כוס. מירוגין כמ: ד"ה כל ומוס. נ"מ ס. ד"ה רבא ומוס. נ"מ ע: ד"ה כל ומוסמות סנהדרין יז: ד"ה אל יומר]

רבינו חננאל

תנינא המוציא יין כדי מזיגת הכוס. וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעיות. רבא לטעמי' דאמר כל חמרא דלא דרי על חד תלתא מיא לאו חמרא הוא. שמעתא אמר אביי תשובות בדבר חדא דתנן בפס' נזרה במזג ב' חלקי מים ואחד יין מן היין השירוני דאלמא כוס מזג שהוא רביעית צריך שיהא בו שליש רביעית יין. תוה בין כך ובין כך אי מחייבת ליה למתניא [רובע] רביעית משום שאם ימזג יהא רביעית היאך יצטרפו לו המים הרי הן בכד ואין בו פחות כלום. א"ל רבא דקא מטשת ב' חלקי מים ואחד יין הוא הא מפרש מן היין השירוני דהכי תמרינה. ועוד איכא למימר לאו משום דחבין חזי שיעור מזגה אלא תתם בעינן מראית דמים מסאים משום חזותא הוא. ואי לא נפיש חמרה מאכה סומק. אע"ג דאתרי מיא מפי. דקא מתמרת ואמרת מים בכד ומצטרפין לא מצטרפין בהדי יין מים* אלא מאי דחשיב למימני מים שבכד אפילו למודר ועומד. אם מזג מים הוא כדי מזיגת מים יפה חייבין עליו שכשר להצניעו ומצניעין מטהרו: תנא יין יבש בבזית דברי ר' נתן אמר ר' יוסי יין יבש כזיתא דתניא (נסוסה דף מא) ר' אלעזר ב"ר צדוק אומר לול קמן היה בין כבש למזבח לטעבנו של כבש. אחד לשבעים שנה פרידו כרונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש שהוא דומה לעיטלי דבילה. ובאין ושרפין אותו בקדושה שנאמר הסך שכר לה'. וקסבר ר' נתן יין יבש

נוסח מבנה

◇ יין/דם

ביאור היחס בין ביאור יין היבש לדם - נ"מ לגבי הביאור כיצד מיבא ח"ה בהוצאה בטבת

נוסח מבנה

△ "איבעיא להו" סדרה של שאלות בדינים כתובת מילים עם "א-או-ע"

מסורת השרס

*לקמן הסוגיא מתיא הבנה ... ד"ה דאמר ... ודוחה

ביב לו: מיחיבן כוס:

מס יפ.

[פסחים מ"ס]

[סן דר"י בר' יהודה ליתא בפסחים דעדיות ולכן סגיר גרסינן דמיה]

* כלומר בזית שלם (ר"ל) ... (ביאור בדי שלא יבא לידי ...)

** כלומר בם בכחות מרביעית ... לת יש בזית ביבש

* ולאחר המציאה רק ב' חלקי מים

* בגיאוד לרובע רביעית בין מי

ומה שמה במתניתין יין באפיה נפשיה אע"ג דהוי ברביעית כשאר משקין הייט משום דלא נמנה בדרבנן לומר דחשיב בכדי שראוי למזוג ולעמוד על רביעיות והא דלא תנא בהדיא המוציא יין מי ברביעיות משום דניחא ליה למיתנא כדי מזיגת כוס דמשום הכא דמשום הכא טעמיה דראוי להלכתו לכוס של ברכה הוא דמיחייב בהולאה רביעית אבל אי מיפסל מכוס של ברכה על ידי פגימה לו שנגע בו נכרי לא מיחייב ברביעיות משום דראוי לשתייה ישראל או נכרי משום דלא מלגנעי ליה כשיעור זומר כולי האי הוליא ולא חזי אלא ע"י מזיגה וכשיש תקון ולא חשיב כשאר משקין שראויין בלא מיס ולגיבול מיס נמי לא מלגנעי ליה להכי: דהואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית. מסמע דדם חשיב כבשר ומיהו א"כ למאי צריך קרא בפ' בהמה המקשה (חולין נב:) וברים סנהדרין (דף ד:) לרביעיות דם מה דמטמא בהאל חיפוק ליה דהוי כבשר משום שיכול לקרוש ואומר ר"י דגבי מה בני קרא לרביעיות דם משום דברים דם הנדה (נדה נה:) אמרינן דכטומאה מה בעינן אין גזמו מחליף דומיא דעצם ואפילו בשר הוא מהרגין אי לאו דאין גזמו מחליף דנעשה במקומו לגלגל ודם גזמו מחליף הוא ועוד י"ל דהאי תנא דהכא לא ממעט דם נבלות משום שיכול לקרוש אלא אים ליה שום דרשה דדם נבלות טמא והאי מטמא דם נבלות ולא בפחות שאין יש בו שיעור בשר אבל בלאו קרא מודו כ"ע דלא הוי כבשר ולהכי איכא תנא בפרק המצחות והנכסים [מנחות קג: וע"ש קדי ד"ה הואיל] דאמר שהעידו על דם נבלות שהוא טהור וכן משמע בכל מקום דדם לא הוי בכלל בשר נבלה דבפרק כל שעה (פסחים ל' כב.) מפיק לגיד וחלב מותר בהנאה משום דכשהותר' נבלה היא וחלבה הותרו וכי פריך הכא והרי דם כו' לא משני כשהותרה נבלה היא ודמה הותרה ובמעילה (דף יז:) נמי בפרק קדשי מזבח מפיק דם הארן מחה לכם הממא משום דלא הוא בכלל שרץ:

דרבי

אם מתניא ממנו כזית חייב. אמר רב יוסף ר' נתן ור' יוסי ב"ר יהודה אמרי דבר אחד. ר' יוסי ב"ר יהודה מאי היא. דתניא ר' יהודה אומר ששה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. דם הנבילות ב"ש מטהרין. וב"ה מטמאין. אמר ר' יוסי ב"ר יהודה אף כשטמאו ב"ה לא טימאו אלא בדם שיש בו רביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית. דקאמר רב יוסף דקאמר ר' נתן דכזית יין מרביעית יין אלא ביין דקליש שאם תקרש רביעית יהא לא הוי אלא מרביעית ורביעית יין לכשיקרוש יהא בו כזית. ואתיא דר"נ כר' שמעון. וכגי א"י מתנו בהדי' [גירסת נפיקין ה"ל] רבנן דקסרין ר' יוסי ב"ר אבין בש"ר יוחנן אתיא הד' נתן כר' שמעון שסתם ורביעית דם לכשיקרוש יהא בו כזית וכפשטו של דברים. והא מילתא מיפרשא בגמ' דתמנעות ותנסכין. ואי' רב ביבי אריב"ל מעשה בפרה שבת בית רבי עדרות לאורחות מלך והיו עולי רגלים בוקעין עד רבובותיהן בדם ולא אמרו לתן דבר. אישתיק. ומאן דשרית לדם בגילות סבר הדם משקה ניהו ולאו נבילה הוא. ומאן דאסרינן עלה מאי הוי עלה. אמר רב יוסף מוריאנא דבי נשיאה מני ר' יהודה שאורי לתו כשמעתיה דב"ה ממאן. ואי' ר' יוסי ב"ר יהודה כשמטאו ב"ה לא טימאו אלא ברביעית הואיל ויכולה לקרוש ולעמוד על כזית. א"ל אבוי לרב יוסף אמאי תימא דר' נתן ור' יוסי ב"ר יהודה אמרו דבר אחד. דילמא עד כאן לא קאמר ר' נתן הכא דכזית יין מרביעית יין אלא ביין דקליש שאם תקרש רביעית יהא

*) כלשון מנומנם ומלמה דנ"ל אלא מלא דשמה לגמרא שכבר אמרינו מכבר אמרינו דמה מזיגת כוס יפה מיינן עניין וסי'.